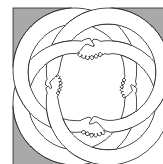

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД НИШ
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
ЗГ-74/12
19.03.2012.год.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

На основу члана 8. Одлуке о заштитнику грађана („Службени лист Града Ниша“, бр.2/2011) Заштитник грађана подноси Скупштини Града Ниша

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ

з а 2011. год.

I – Уводне напомене

Заштитник грађана/омбудсман је изабрани појединац овлашћен да институционално штити грађане од некоректне и самовољне власти. Он је одраз хтења да се човек-грађанин одржи у центру збивања локалне самоуправе, права и институција власти и не препусти сам себи у борби са бирократским процесима. Одражава схватање да је некоректан однос органа власти према појединцу више од личног, индивидуалног проблема једног или више грађана, јер из темеља руши основ демократског друштва и због тога захтева институционалну реакцију.

Заштитник грађана је млад институт у нашем праву и представља европски стандард.

Значај и изазов институције, с обзиром на овлашћења да врши контролу рада управе, да штити и унапређује људска и мањинска права, и да предлаже измене и доношење одлука града које се тичу права грађана, је заиста велики. Огледа се у очувању независности и постизању ефикасности без обавезности одлука и без средстава принуде.

У борби за право на добру управу заштитник грађана је институција која представља моралну власт-нема санкције. Он је савезник управе и заштитник грађана и треба га тако доживљавати.

Ради са управом, а не против ње. Он је савест управе, подсећа је да боље ради и предлаже корективне мере када је то потребно.

Наступа снагом аргумената и личног и институционалног ауторитета.

Гласноговорник је грађана чија су права повређена, постављен довољно високо да га могу чути врхови власти али и довољно одвојено да се не поистовети са њима.

Од локалне власти је овлашћен да је штити од ње саме.

Са овим институтом нема полемике већ треба поштовати његов ауторитет и јачати његову улогу, из разлога што је прихватање одговорности знак јачања, а не слабости.

Заштитник грађана није „надсудски“ орган власти, већ се успоставља да би грађане сачувао од потребе да своја права остварују у скупим, дуготрајним и формализованим судским поступцима. Он на неформалнији и ефикаснији начин може оценити да ли су им права прекршена због несавесног, неправилног или незаконитог рада органа јавне власти, неусклађених процедура, неуједначене праксе, односно дискриминације или других мањкавости органа.

Искуства у досадашњем раду указују на то да су органи јавне власти и јавни службеници у свом раду у великој мери окренути себи, а не грађанима и њиховим правима и на закону заснованим интересима. У смислу да управа има право, а да грађани имају обавезу.

Зато је овај орган инструмент оснаживања грађана да могу да позову управу на одговорност и да подсети службенике шта имају право да очекују од њих. Без заштитника грађана грађани би били у знатно неповољнијем положају у односу на управу, јер би мали број њих био спреман да уложи велики труд да прође кроз правни лавиринт правила и тако открију која су њихова права.

Специфичности установе омбудсмана су, пре свега, у широким овлашћењима која има у односу на органе управе и у карактеру његових одлука. За разлику од судова, он не доноси извршне и правнообавезујуће одлуке, већ мишљења, предлоге и препоруке, чији је циљ не само да се исправи конкретна ситуација која је била повод за истрагу, већ и да се унапреди рад управе. Такође омбудсман не контролише само законитост поступања управе, већ и правилност тог поступања, односно поштовање принципа добре управе, принципе правичности и

морала. Он је дужан да поступак води непристрасно и да поступа на основу Устава, закона, ратификованих и објављених међународних уговора.

II – Циљеви извештаја

Циљеви извештаја су следећи:

- да Скупштину града, друге органе, јавна предузећа и тела, као и јавност, обавести о квалитету остваривања права грађана пред органима и организацијама које врше надлежност и примењују прописе у оквиру јавних овлашћења која су им поверена, као и о стању људских и мањинских права на локалном нивоу;
- да укаже на потребне промене у раду које би допринеле квалитетнијем односу грађана и управе и унапредиле остваривање људских и мањинских слобода и права;
- да Скупштини Града и јавности представи најзначајније аспекте рада овог органа.

У протеклој извештајној години Заштитник грађана није добио квалитетније просторне услове за рад и остварио додатни (приближни) капацитет институције какав би у актуелном тренутку одговарао овом органу, с обзиром на знатно повећан број обраћања грађана, поднетих притужби, покренутих поступака контроле законитости и правилности рада органа јавне власти, окончаних поступака, упућених мишљења и препорука, поднетих иницијатива за допуну и измену одлука Града које се тичу права и интереса грађана.

Поред обавезе да сарађују органи управе, предузећа и јавне службе све више препознају значај сарадње са заштитником грађана, што је довело до постизања конкретних резултата и отклањања последица неких пропуста учињених на штету грађана. Међутим, с обзиром на проблеме у раду управе, обимности и разноврсности уочених неправилности, ови резултати су недовољни, па је неопходно и даље радити и инсистирати на променама. Поготову што се на проблеме у остваривању права грађана не реагује ефикасном применом постојећих закона, већ се доносе нови, а прописи се не спроводе уз правдање њиховим мањкавостима.

Све су већа обраћања заштитнику грађана, све су веће потребе грађана који се суочавају са неслагласношћу између Уставом и законима установљених стандарда поштовања људских права и свакодневним ситуацијама оптерећеним сиромаштвом, нетолеранцијом и недостатком солидарности.

Одговорност запослених у органима власти је неспорно највећа, јер онај ко примењује закон на друге, мора бити пример, што често није случај.

III- Поступање у заштити људских и мањинских права

Права особа са инвалидитетом

Заштитник грађана је са посебном пажњом пратио положај и статус особа са инвалидитетом, инвалидских организација и удружења, кроз непосредни контакт, присуствовањем округлим столовима и скуповима са темом заштите њихових права и могућностима за побољшање њиховог положаја, као и присуствовањем седницама Савета за рад са особама са инвалидитетом градоначелника града Ниша.

Проблеми ове категорије наших суграђана и даље су актуелни и веома присутни у њиховој свакодневници у свим сегментима њиховог живота: образовању, здравственој заштити, запошљавању, обезбеђивању помагала, приступачности јавним објектима.

И поред апела и упозорења овог органа, Савета, невладиних организација, самих удружења, на поштовање постојеће законске регулативе, не уклањају се постојеће архитектонске баријере, или се уклањају на неадекватан начин, што још више отежава положај особа са инвалидитетом. Чак и нови грађевински објекти изграђују се без рампи (зграде, саобраћајнице, булевари), што је недопустиво и подлеже прекршајној и кривичној одговорности. Међутим, изостају интервенције надлежних служби, сама удружења не користе све доступне механизме, нити на ове појаве указују инспекцијским органима или заштитнику грађана подношењем притужби.

Очигледно је, из прикупљених информација и сазнања, да је недовољно планирање финансијских средстава у буџету града за потребе унапређења и заштите права ове категорије грађана, посебно за уклањање архитектонских баријера (планирана средства у претходној години за ове потребе нису утрошена и искоришћена, а удружењима није пружено адекватно образложење за то). Стиче се утисак да се представници власти и управа само декларативно изјашњавају о залагању за њихова права.

Заштитник грађана водио је поступак по појединачним притужбама особа са инвалидитетом, које су се тицале радног статуса, неплаћања зараде, доприноса по основу осигурања, остваривања права пред Центром за социјални рад, остваривања права на пензију, доступности информација.

У више тематских емисија на јавним медијима указивано је на пропусте управа, предузећа и служби, са којима се особе са инвалидитетом суочавају, са непоштовањем законских одредби које гарантују њихова права на рад, лечење, образовање. Саопштењем за јавност, овај орган подсетио је на законску регулативу, на обавезу предузимања мера да се постојећи пропусти отклоне, посебно у делу обезбеђења доступности објектима јавне власти, здравља, рехабилитације, образовања, културе, трговине, туризма, производње, услуга јавног превоза, становања, спортским и другим објектима.

Права националних мањина

Права националних мањина на подручју локалне заједнице несумњиво се поштују и штите, у оквиру гаранција правног поретка РС.

Иницијатива заштитника грађана за доношење Одлуке о оснивању установе културе-Ромски културни центар није разматрана на Градском већу и нема повратне информације о ставу Градског већа према овом образложеном предлогу.

Још увек није усвојен локални акциони план за суштинско деловање локалне заједнице на сузбијању сиромаштва, дискриминације и активном укључивању Рома у социјални-јавни живот.

Заштитник грађана није примио ни једну притужбу која би се односила на повреду права по основу припадности некој од националних мањина. Грађани, припадници националних мањина, обраћали су се овом органу притужбама које се односе на све проблеме поводом којих су се обраћали и други грађани локалне заједнице.

Почетком године, након инцидента који се поновио у вези исписивања расистичких графита и говора мржње „Стоп циганском терору,, на споменику ромском певачу Шабану Бајрамовићу, заштитник грађана је осудио овакав акт којим се крше мањинска права и слободе, нарушавају међунационални односи, вређа достојанство грађана, и упутио иницијативу Градском већу да предузме све мере према надлежним органима управе и јавним предузећима, чији рад усмерава, усклађује и надзире, за постављење сигурносних камера на амфитеатру на кеју, где се налази споменик овом певачу, како би се исти заштитио од исписивања

расистичких графита и говора мржње, и скрнављења на други начин од стране појединаца и организованих група.

Права детета

Извештајни период указује на то да су, у оквиру највећих проблема деце у РС, па самим тим и у локалној заједници, сиромаштво, насиље, недоступност здравствене заштите и образовања. Најугроженије категорије деце су и даље деца са инвалидитетом, деца без родитељског старања и деца улице.

И поред адекватне законске регулативе уочавају се недостаци у њиховој примени, посебно у погледу увођења инклузије у процес образовања, у смислу да она остаје неостварена шанса за друштвену интеграцију за неке случајеве, са чиме је заштитник грађана упознат присуствовањем састанцима Савета за рад са особама са инвалидитетом.

У Граду је уочљив проблем деце улице, која су невидљива, јер су ван система, немају документа, не похађају школу и немају здравствену заштиту. Злоупотребљавана су од породице или трећих лица, који их терају да просе или раде (перу шофершајбне), а онда им узимају новац. Из града су али их доводе и са стране. Код рација, полиција их смешта у прихватилишта, међутим одатле брзо одлазе. На узрасту су испод и изнад 14 година. Нека пружају и сексуалне услуге. Имају искуства са цигаретама, алкохолом и дрогом. Највише су здравствено угрожена. Препознатљив је образац њихове злоупотребе. Она су огледало и симптом болести друштва, јер кад су она незаштићена, то је знак да се људски живот не вреднује на прави начин. Најчешће се ради о Ромима.

С обзиром на уочену појаву и на предвиђену могућност новим Законом о социјалној заштити, заштитник грађана предложио је увођење и финансирање услуге свратиште за децу кроз измену Одлуке о правима из области социјалне заштите на територији Града Ниша.

Притужбе које су се односиле на повреду права детета подносили су углавном родитељи или одрасли чланови породице, и тицале су се: права на лична документа, права по основу Одлуке из области социјалне заштите, на издржавање, вршњачко насиље, насиље у породици, трајања судског поступка и поступка пред Центром за социјални рад.

Наравно да се средства у буџету града на име побољшања квалитета живота деце, посебно инвалидне и из материјално угрожених породица, морају планирати у већем износу.

IV- П р и т у ж б е

Велики број обраћања и формалних притужби указује на то да администрација и даље доживљава грађане као прекобројне предмете, а ови њу као повлашћену групу корумпираних службеника који лоше обављају свој посао.

И заиста, стиче се утисак да, у органима управе, јавним предузећима и службама, о захтевима грађана одлучују и управни поступак спроводе и они којима ту није место: како по стручној оспособљености, тј. нестручности, тако и по неадекватној ангажованости и ригидном ставу према овлашћењима. Ово из разлога што запошљавање у добром проценту није у функцији ефикасног и стручног обављања јавних послова, већ у очувању социјалне политике или партијског збрињавања, на шта су Заштитнику грађана указивали и сами запослени у управи приликом контролног надзора појединих предмета.

Спора, неефикасна, нетранспарентна управа, са обилном, неразумљивом процедуром и даље као да има за циљ да грађане одврати од остваривања права, а не да им омогући да их под законом прописаним условима остваре. У таквом административном окружењу повређена су многа права у претходној години: на имовину, лична документа, заштиту животне средине, здравствену заштиту, остваривање пензије итд.

Притужбе се и даље односе на: неблаговременно поступање, неизвршавање сопствених и судских одлука, неефикасност и неделотворност, пристрасност у поступању, отежану доступност, неравноправан третман, непоступање са уважавањем и пажњом, недовољну информисаност.

Међутим, и без наредбодавне моћи, мишљењима, препорукама и иницијативама, заштитник грађана је ипак успео да покаже да је у овој локалној самоуправи могуће мењати начин одношења јавне власти према грађанима. Поготову у оним сегментима где су пропусти отклањани код самог тражења информације од неког органа или код поступања по упућеним препорукама. Осим тога, запажено је да су рокови, у којима органи управе и предузећа достављају одговоре, краћи, да се веома ретко прекорачују, што указује на повећање свести о обавезама према овом органу, повећано поштовање и поверење, а то је својеврсна потврда јачања институције.

Поступање по притужбама

Током 2011.год. појачан је рад са настојањем да се што више промовишу људска права, добра управа и владавина права. Поступано је у складу са Одлуком о заштитнику грађана: корективно, у случајевима кршења, односно угрожавања права, али и превентивно, да би се спречиле теже повреде прописа. Приметно је да су се и управа и јавне службе прилагодиле на постојање новог контролног механизма, додуше не у потпуности.

Повећан је број и писмених притужби и усмених обраћања, као и употреба електронске поште, што указује на то да је порасла свест и грађана о постојању и надлежностима омбудсмана.

До увођења овог правног института, грађани су знали да органи јавне власти доносе акта у њихову корист или на штету и да једна грана власти - суд може на основу закона да спречи свемоћ. Њих треба уверити да постоји још једна могућност да се нешто исправи или поправи и да препорука заштитника грађана може да измени правну ситуацију или поступање органа за убудуће.

У 2011.год. примљено је 234 писаних притужби, настављен је поступак по 45 притужби из 2010.год. Оне су упућене од појединаца али све више и од већих група грађана из неког насеља, улице, стамбене зграде, из истог штетног догађаја. И даље је мањи број обраћања овом органу од стране правних лица, удружења и невладиних организација.

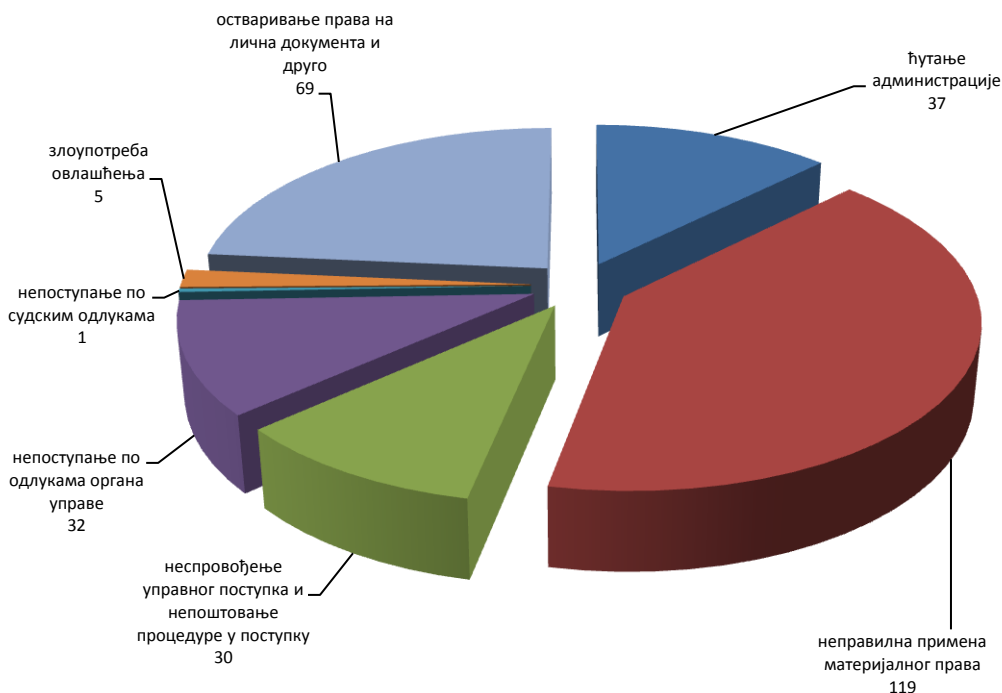
Неке притужбе су због ненадлежности упућене другим локалним заштитницима грађана (1) или републичком Заштитнику (6).

По замолницама других локалних заштитника грађана поступано је у (12) случајева и оне су се углавном односиле на остваривање права на лична документа.

Повреде права по притужбама

Притужбе које су поднете најчешће се односе на повреде следећих права и слобода: ћутање администрације (37); неправилна примена материјалног права (119); неспровођење управног поступка и непоштовање процедуре у управном

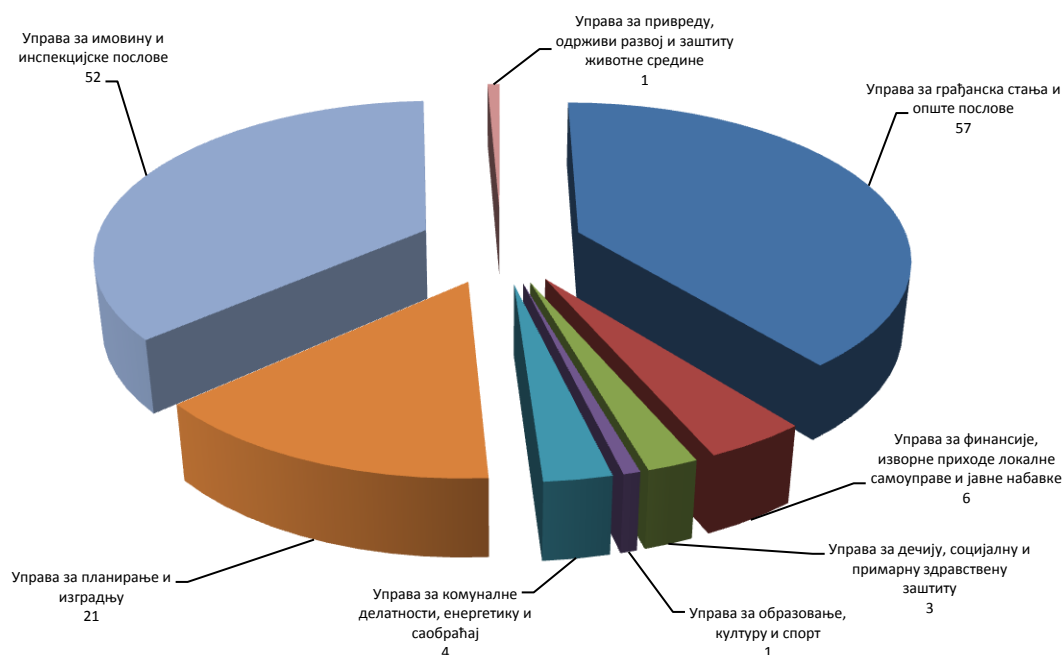
поступку (30); непоступање по одлукама органа управе (32); непоступање по судским одлукама (1); злоупотреба овлашћења (5); остваривање права на лична документа и друго (69).

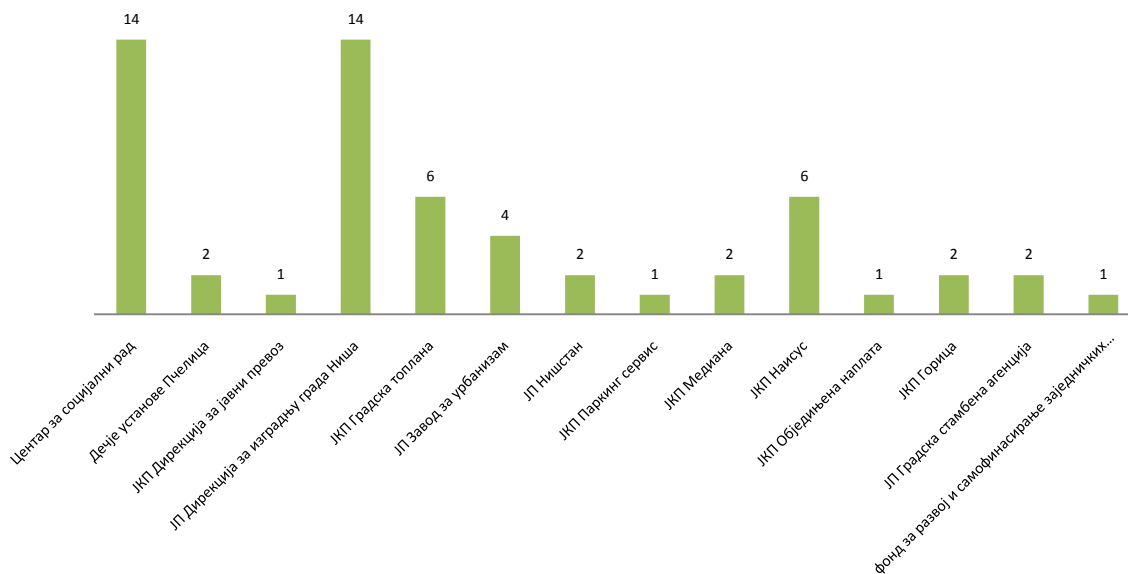
Органи, јавна предузећа и установе на које се притужбе односе

У извештајном периоду притужбе су се односиле :

На рад: Управе за имовину и инспекцијске послове (52); од тога на Одсек Грађевинске инспекције (28); Одсека за послове принудног извршења решења о уклањању објеката (11); Одсека за правне и опште послове (4); Одсека за имовинско – правне послове експропријације, конверзије права коришћења на неизграђеном грађевинском земљишту, повраћај земљишта и комасацију (7); Одсека инспекције за заштиту животне средине (1); Одсека за пословни простор (1); Управе за грађанска стања и опште послове (57), од тога на Одсека за грађанска стања за вођење матичних књига за општине Приштина, Подујево, Глоговац, Обилић, Липљан и Косово Поље (49); Управе за образовање, културу, омладину и спорт (1); Управе за планирање и изградњу (21); Управе за финансије, изворне приходе локалне самоуправе и јавне набавке (6); Управе за привреду, одрживи развој и заштиту животне средине (1); Управе за комуналне делатности, енергетику и саобраћај (4), од тога на рад Комуналне Полиције (1), Управе за дечју, социјалну и примарну здравствену заштиту (3).

На рад: Центра за социјални рад (14); Дечје установе Пчелица (2); ЈКП Обједињена наплата (1); ЈКП Медиана (2); ЈКП Паркинг сервис (1); ЈКП Наиссус (6); ЈКП Горица (2), ЈП Градска стамбена агенција (2), ЈКП Дирекција за јавни превоз (1), ЈКП Градска топлана (6); ЈП Дирекција за изградњу града Ниша (14); ЈП Нишстан (2); ЈП Завод за урбанизам (4); Фонда за развој и самофинансирање заједничких потреба грађана (1)

На рад градских општина: Медијана (7), од тога на рад Управе (4), на рад Комуналне инспекције (3), Палилула (10), од тога на рад Управе (4), на рад Комуналне инспекције (6), Нишка Бања (1), на рад управе; Пантелеј (3), на рад

Комуналне инспекције, Црвени Крст (3), на рад управе 1, на рад Комуналне инспекције (2);

На Министарство унутрашњих послова (7); Министарство финансија (8), од тога Пореска управа Ниш (6); Пореска полиција (1), Управа трезор – филијала Алексинац (1), Министарство трговине и услуга – Сектор тржишне инспекције (1), Министарство животне средине, рударства и просторног планирања (4), Министарство просвете (1).

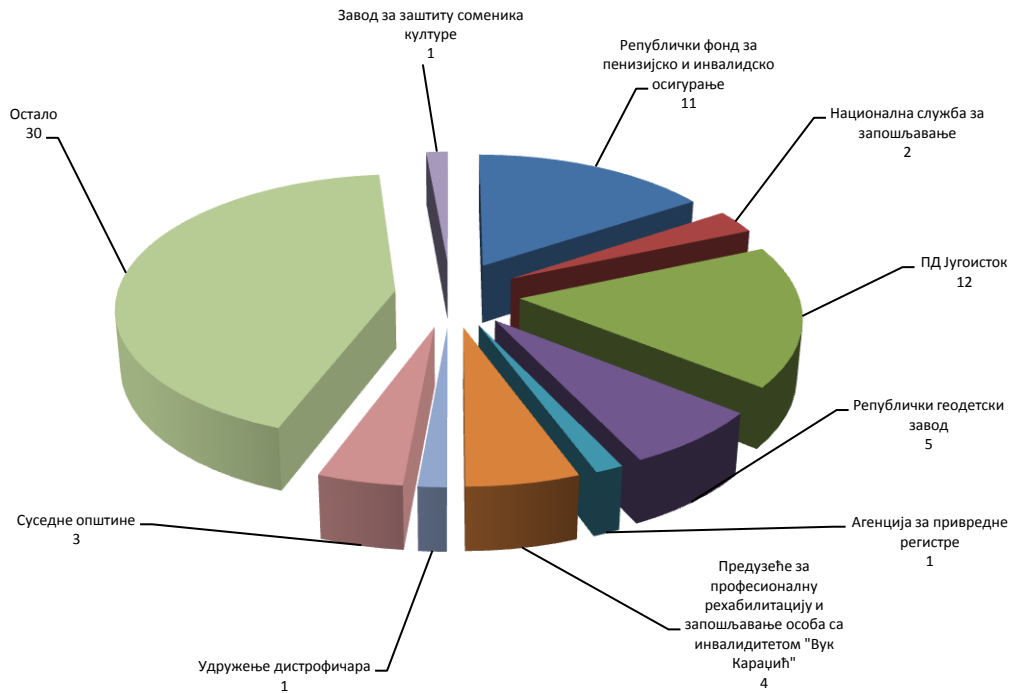

На Републички фонд ПИО - Филијала Ниш (11); Националну службу за запошљавање (2); ПД Југоисток (12); Републичког геодетског завода - Службу за катастар непокретности (5); Завод за заштиту споменика културе (1), Агенцију за привредне регистре (1), Предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом „Вук Караџић“ (4), Удружење дистрофичара (1).

Грађани суседних општина, Меровина (1), Ражањ (1), Алексинац (1), обраћали су се притужбама на рад управе, јавних предузећа и служби тих општина (3). Већи је број усмених обраћања грађана из ових средина (127), за која заштитник грађана Града Ниша нема овлашћења за поступање, и, у складу са законским прописима, упућује их на републичког Заштитника грађана. Међутим, они инсистирају да проблем изнесу управо овом органу или траже да по савет дођу у канцеларију овог локалног омбудсмана. Поступак пред овим органом њима је економичнији, једноставнији, а имају могућност и непосредног контакта, што је њима од значаја.

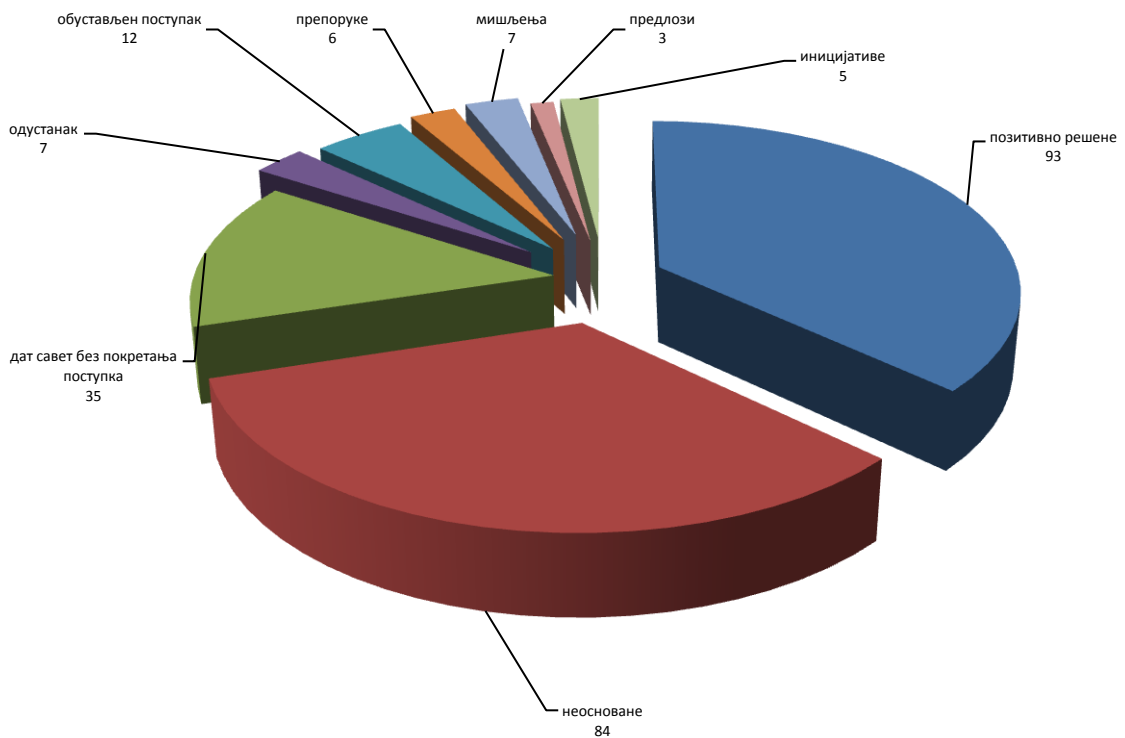
Поготову што су и географски и културолошки упућени на Град Ниш. Како наведене локалне средине немају локалне заштитнике грађана, а сигурно постоји потреба за његовим установљавањем, има места да се установи регионални заштитник грађана, који би, адекватном организацијом канцеларије у Граду Нишу, вршио овлашћења и у суседним општинама, уз уређење начина финансирања.

У (30) притужби грађани се нису притуживали на конкретну управу или службу већ су генерално износили свој проблем везано за решавање неког свог личног или колективног проблема.

Завршено поступање заштитника грађана у области „добре и лоше управе,,

Поступајући у (279) случајева по притужбама током 2011. год. заштитник грађана је окончао (208) поступака и то на следећи начин: позитивним решењем (93), одбијањем притужбе као неосноване (84), саветом без покретања поступка (35), одустанком подносиоца (7), обуставом (12), препоруком (6), мишљењем (7), предлогом (3), и иницијативом (5).

Уочени недостаци

Све је видљивије незадовољство грађана радом органа управе и поштовањем њиховог права. Они постају свеснији својих права и све су упорнији и одлучнији у њиховом остваривању. При томе је све веће сиромаштво и социјално незадовољство, које је основ све већег обраћања грађана из домена животне егзистенције, а њихова очекивања су оправдано много већа.

-Постоји несагласност између постављених стандарда поштовања људских права која су гарантована Уставом, законом, другим прописима и документима и свакодневног живота, тј. непосредне примене. Посебно је то изражено у случајевима рањивих група, као што су Роми и друге националне мањине, особе са инвалидитетом, избегли и расељени, деца, социјално угрожени.

-Остваривање права на социјалну, здравствену заштиту и пензију оптерећено је изостанком делотворне заштите, одговорног рада, одлучивања у разумном року, мирног уживања имовине, поштовања достојанства грађана од стране администрације.

- О захтевима грађана се не одлучује, у смислу да се: не спроводи управни поступак и не доносе се одлуке у складу са законом (ћутање администрације); да се у погледу захтева врши „обавештавање,, о томе да странка нема право у односу на своје обраћање, што је супротно законским прописима и онемогућава грађане у заштити права улагањем правног лека-жалбе и подношењем тужбе.

- О захтевима грађана се одлучује у неразумном року, након више месеци и година.

По захтевима грађана А.А. и А.В., чији је пример непрописног поступања управе изнет у претходном извештају овог органа, Управа за имовину и инспекцијске послове је, уз инсистирање заштитника грађана на поштовање упућене препоруке, одлучила након 25 година доношењем решења.

-По пријавама грађана не поступа се у складу са овлашћењима, не реагује се благовремено (посебно инспекцијске службе), што, као пропуст, омогућава инвеститорима или другим лицима, да окончају започете радове и да наставе са

кршењем прописа без санкција. То даље оставља простора онима који врше пријаву, и који су оштећени у неком свом праву, за уверење да је управо такав поступак доказ корупције, пристрасног поступања органа управе, повлашћеног положаја одређених грађана услед непримерених уступака. При томе подносилац пријаве не добија ни накнадну информацију о поступању органа и предузетим мерама, што обично уследи по окончаној градњи у виду налога за уклањање/поступање. Ово може да води правди која долази прекасно, а она онда престаје да буде правда.

-Од стране органа управе, предузећа и установа неуредно се врши достава позива, аката и одлука, израда одлука је неажурна, не одлучује се о правним средствима у дужем периоду од законом прописаног.

Пример: По захтеву за легализацију Р.С. из Ниша, Управа за планирање и изградњу донела је одбијајуће решење, које је, после првог покушаја доставе на означену адресу из захтева - Војни пут бб, упутила на адресу објекта у изградњи, у улици Винаверовој, за који се тражи легализација, где странка не живи. Након обавештења странци да решење може да преузме сутрадан, исто је истакнуто на огласну таблу управе, а затим оправноснажено. Странка је и за решење и за оправноснажење сазнала накнадно, када је започет поступак уклањања објекта пред другом управом. На наведени начин, лишена је могућности улагања правног лека у циљу заштите својих права.

-У извештајном периоду дошло је до тзв. „пада система,, који је за последицу имао брисање свих унетих података о захтевима грађана за легализацију нелегално изграђених објеката, што је био разлог да Управа за планирање не одлучује о истима више месеци до поновног уношења података, при чему је Заштитник грађана интервенисао за уклањање пропуста.

-Недостаје адекватна комуникација између Управа у погледу одлучивања и поступања по захтевима грађана. На пр. између Управе за имовину и инспекцијске послове и Управе за планирање и изградњу, у смислу да прва не реализује-извршава сопствена решења о уклањању нелегално изграђених објеката, која су донета пре више година, услед тога што друга није одлучила о захтеву инвеститора за легализацију истих, при чему Управа за планирање и изградњу нема сазнање о постојању правноснажног решења о уклањању/рушењу.

Заштитник грађана је у оваквим ситуацијама упућивао Управи за планирање и изградњу предлоге за приоритетно одлучивање, и након једног од предлога добио одговор да ова управа не може да фаворизује ни један поднети захтев за легализацију, већ поступа у складу са редоследом подношења. Убрзо је Уставни суд РС кроз једну од својих одлука, где је указано на неразумни рок у неизвршавању решења о уклањању нелегално изграђеног објекта, утврдио да постоји неразумни рок у поступању пред надлежном инспекцијом, али је такође наложио да Управа за планирање и изградњу (на коју се уставна жалба и не односи) приоритетно одлучи о захтеву инвеститора за легализацију, јер од те одлуке даље зависи извршење.

Заштитник грађана је, по представкама грађана, овим управама упутио мишљење о томе да Управа за имовину и инспекцијске послове треба да достави Управи за планирање и изградњу сва правноснажна решења о уклањању нелегално изграђених објеката и закључке о дозволи извршења, како би Управа за планирање и изградњу приоритетно одлучивала по захтевима за легализацију инвеститора на које се односе ова решења и закључци.

-У поступцима извршења решења о уклањању нелегално изграђених објеката Одсек за послове принудног извршења углавном није користио сва законска овлашћења за реализацију решења и закључака о извршењу, са образложењима из

којих проистиче неправилно тумачење законских прописа и неправилна примена материјалног права.

Пример: по представци В.Н. из Ниша Одсек је дао информацију да је четири пута покушано извршење решења, међутим инвеститори су закључали објекат и нису омогућили уклањање његовог дела, након чега је поднета против њих кривична пријава због кривичног дела спречавања службеног лица у вршењу службене радње. Заштитник грађана је закључио да је представка основана, да нису исцрпљена сва овлашћења у поступку и предложио извршење у складу са законом. Одсек је дао одговор о томе да је у потпуности поступљено по овлашћењима и да Закон о планирању и изградњи не регулише ништа више од онога што је већ предузето, те да, уколико заштитник грађана сматра да она и даље постоје, да их децидирано у писаном акту наведе. Заштитник грађана је упутио акт у коме је констатовано да је меродавни правни пропис који се примењује у поступцима извршења ЗУП, навео све чланове овог закона који регулишу процедуру извршења ради остваривања неновчаних обавеза, кроз принуду прво новчаним кажњавањем, а затим непосредним радњама уз асистенцију и присуство потребних лица за ефикасну реализацију.

-На нивоу Града је коначно, након 10 година, и уз упорност овог органа, образована Комисија за комасацију, што је као проблем грађана истицано у претходном извештајном периоду. Међутим, и даље се конкретни проблеми по основу комасације са краја деведесих година не решавају, јер у предметима нема доказа о предузиманим радњама (пријему жалбе, прослеђивању исте другостепеном органу, статусу жалбе пред другостепеним органом), па је и даље евидентна правна несигурност ове категорије грађана-власника непокретности, у смислу располагања и њиховог уписа у јавне књиге.

-Одлуке, које се доносе по захтевима грађана, нису образложене, не садрже све што је потребно сходно поднетом захтеву, па су услед тога контрадикторне и непрецизне. У већем броју случајева о праву грађана одлучује се на стереотипним обрасцима решења, која се само попуњавају и из истог не произилазе: усвајајући и одбијајући део захтева, чињенично стање које је орган по захтеву установио, докази који су цењени, разлози за усвајање или одбијање. При томе, изостаје адекватно и благовремено објашњење, које грађани по пријему таквих решења траже од обрађивача предмета.

Пример: Пред Центром за социјални рад поднет је захтев од стране супружника за новчану социјалну помоћ. Решење у диспозитиву садржи усвајање захтева једног од супружника, у износу мањем од износа новчане помоћи за једночлано домаћинство (који је констатован у образложењу), док не садржи одбијајући део за другог супружника. Из образложења се види да је новчани износ признатог права умањен за 2000 динара, али без наведених разлога за исто, а такође нема разлога за неуважавање захтева другог супружника, тј. за непризнавање права за двочлано домаћинство.

-Решења о порезу на имовину грађана Управе за финансије, изворне приходе локалне самоуправе и јавне набавке се и у овом извештајном периоду достављају грађанима средином године, грађани се у складу са законским овлашћењима не опомињу на доспела дуговања по овом основу, што би претходило решењу о принудној наплати, а самим тим омогућило приговор. Одсуство примене овлашћења од стране ове управе у вишегодишњем периоду, за последицу има зарачунавање камате и грађани се стављају у још неповољнији положај (без обзира на постојање њихове обавезе).

-Рачуни неких јавних предузећа не садрже податке по свим предвиђеним ставкама у њима у погледу количине утрошка по пруженим услугама, цену услуге по јединици мере, дуг из претходног периода, што грађанима не пружа правну

сигурност у погледу контроле и праћења стања одређених обавеза, уноси сумњу у правилност читавања.

-И поред указивања на пропуст, шалтерске службе одбијају пријем захтева и поднесака грађана, са образложењем да су непотпуни и да имају правне недостатке.

-Занемарљив је број поступака за утврђивање одговорности запослених и неправилан и несавестан рад остаје несанкционисан. Чак и код упућених препорука начелницима појединих управа да: за утврђене пропусте размотре степен појединачне одговорности запослених који су ангажовани на конкретном предмету, да спроведу поступак и предузму потребне мере, укључујући адекватне законске санкције које одговарају тежини пропуста, нема повратне информације у остављеном року.

-Актуелан је проблем непривођења намени Генералног урбанистичког плана и мањкавости регулационих планова за поједина насеља, поводом чега су се грађани притуживали и са чиме су се, у обављеним разговорима са Заштитником грађана, саглашавали и запослени у јавним предузећима која раде на изради и реализацији истих.

На иницијативу заштитника грађана, по представци више од 300 грађана, извршено је преиспитивање ГУП-а града Ниша за период 2010-2025, у делу који се односио на њихове непокретности, и исти је усвојен на начин који гарантује заштиту њихових права и интереса.

-Грађани много више указују на нељубазност, осорност запослених у органима управе, предузећима и јавним службама, на ускраћивање објашњења и информација о њиховим захтевима и предметима, на вређање, претње неостваривањем права, одуговлачењем поступка, а у неколико случајева и претње физичком силом због обраћања странака градоначелнику, председнику скупштине, заштитнику грађана, у којима су исказали сумњу у чињење пропуста и повластица супротној страни због примања мита.

-Недовољна је кадровска и техничка опремљеност неких управа, посебно Управе за имовину и инспекцијске послове и Управе за грађанска стања и опште послове.

-Недовољно је планирање средстава у буџету Града за потребе накнаде грађанима у поступку изузимања непокретности, као и за накнаду уговореном извођачу радова на уклањању нелегално изграђених објеката.

V- Приказ карактеристичних случајева

Пример:

Заштитник грађана је по притужби Р.С. из Ниша, упутио Управи за планирање и изградњу препоруку да у складу са управноправним овлашћењима из чл.239. и 240.ЗУП, по службеној дужности понови поступак окончан решењем од 02.11.2010.год. у делу достављања, отклони пропуст укидањем клаузуле правноснажности и извршности и уручењем истог притужиљи, а на законом прописан начин.

Притужиља је поднела захтев за легализацију објекта на локацији у Нишу, и у захтеву означила адресу свог становања. Након одбијајућег решења 02.11.2010.год., достава истог покушана је на адресу притужиље из захтева, када је достављач констатовао да је именована непозната, да се ради о насељу без броја и да ју је немогуће пронаћи. Следећа достава врши се на адресу нелегално изграђеног објекта, где достављач оставља обавештење да странка може преузети решење сутрадан у просторијама управе. Како преузимање решења није реализовано, јер странка и не живи на адреси где је остављено обавештење, решење се истиче на огласну таблу управе, оправноснажује се и упућује Грађевинској инспекцији

24.12.2010.год. Подносила притужбе сазнала је за решење 28.03.2011.год. од Грађевинске инспекције која је од ње тражила уклањање објекта. Одмах је поднела захтев за враћање у пређашње стање, који је Управа закључком одбацила.

Притужба је основана, јер није поштована законска процедура за лично достављање, достава није поновљена на означеној адреси из захтева, није на адекватан начин утврђено да је странка на истој непозната, произвољне су констатације достављача о немогућности доставе, неправилно се следећа достава врши на адресу нелегално изграђеног објекта. На наведени начин поврћен је закон и притужила је онемогућена у подношењу правног лека и покушај заштите својих права.

Управа је доставила одговор да неће поступити по препоруци јер нема пропуста у њиховом раду. По упознавању са препоруком и добијеним одговором, начелник управе је подржао наведени одговор.

Пример:

Власница фризерског салона у оквиру једног од тржних центара у Нишу обратила се притужбом на начин обрачуна утрошка воде од стране ЈКП Наиссус, у погледу свих локала у овом центру, а посебно њеног, на зарачунавање тзв. „растура воде,, по основу постојећег квара, и на садржај самих рачуна, који не садрже све потребно за праћење стања на водомеру и контроле потрошње, при чему исти гласе на много веће износе од утрошеног.

Заштитник грађана је у поступку контроле утврдио да наведени тржни центар има главни водомер, а да су након заосталих дуговања 2006.год. свим локалима уведени контролни водомери и закључени уговори са власницима локала, од када се врши месечно читавање редовне потрошње. Од октобра 2010.год. подносила притужбе добија рачуне са све већим утрошком воде, да би у јануару 2011.год. та потрошња констатована на 121м кубних, при чему је у њеном локалу за тај месец очитана стварна потрошња од 10м кубних. Уговором између власника локала и предузећа из 2006.год. регулисано је да је корисник дужан да о свом трошку одржава водоводне инсталације од главног водомера до локала који користи, а да ће се фактурисање услуга вршити по основу предлога-кључа који доставља овлашћени представник тржног центра. У међувремену је лоциран квар на цевоводу између главног водомера и локала који је на супротној страни од локала притужиле, а предузеће је на основу редовне потрошње воде на контролним водомерима потрошача ТЦ, одредио проценат учешћа сваког потрошача у укупној потрошњи воде, па и по основу „растура“-квара. При утврђивању наведеног процента, предузеће није имало предлог/кључ за обрачун, који је, у складу са уговором, требао да буде достављен од стране овлашћеног представника ТЦ.

Закон о облигационим односима регулише солидарну одговорност за насталу штету. Код ситуације да су потрошачи-власници локала одговорни за поправку кварова који настану од главног водомера до самог ТЦ и непосредно локала, као и да је квар настао ван објекта, несумњиво је да су они имали сазнање о постојању квара, који су били у обавези да санирају и тиме отклоне штету. У том смислу је њихова одговорност подједнака, па и обавеза да штету по основу „растура воде,, снесе са једнаким уделима према броју локала (59). Подносила представке ни на који начин није скривила већи износ штете, јер наведени квар није узроковала, нити допринела да он буде у већем обиму. Делатност којом се бави, површина локала, као и количина редовне-очитаване потрошње у њеном локалу, немају никакав утицај на настајање квара у већем уделу. Ово из разлога што растурање воде у конкретном случају не зависи од потрошње у појединим локалима.

Предузећу је упућена препорука да отклони пропуст, тако што ће извршити прерачунавање тзв. „растура воде“ по обрачунима, за период од констатовања квара

на водоводној мрежи до извршене поправке, по принципу солидарне одговорности свих потрошача у ТЦ, а у складу са начелима облигационог права утврђеним законом, да ову исправку констатује на првом наредном рачуну, као и да садржајно изврши попуњавање тог и будућих рачуна по свим предвиђеним ставкама, у погледу старог и новог стања, редовне и ванредне потрошње, и свега осталог што на адекватан и препознатљив начин треба да дефинише обавезе корисника.

Предузеће је уважило препоруку у делу садржаја рачуна, и делимично у погледу умањења новчане обавезе, али не на предложени начин. По упознавању директора предузећа са оваквим ставом у односу на препоруку, заштитник грађана није добио одговор.

Пример:

Заштитник грађана је утврдио да је Управа за грађанска стања и опште послове проузроковала повреду принципа добре управе и повреду права Р.С. из Призрена на тај начин што матична служба није поступила у складу са чл.92. Закона о ванпарничном поступку, што је поводом захтева за издавање смртовнице по пок. М.Р. обавештена актом да јој се иста не може издати, а није донето решење са образложеним разлозима, и што јој није издата смртовница или препис исте.

Притужиљин супруг живео је у Призрену, умро је у Нишу 01.02.2004.год., а она се, уз писмену-оверену сагласност деце обратила за издавање смртовнице 2011.год., у циљу регулисања статуса у оставинском поступку пред органима где се налази непокретност. Ово с обзиром на то да матична служба од момента смрти до 2011.год. није по службеној дужности упутила смртовницу надлежном суду у Призрену, а у међувремену је дошло до проглашења самозване Републике Косово. Наведеним пропустом наследници су онемогућени да још 2004.год. пред надлежним оставинским судом у Призрену остваре право на имовинске уделе. Законитим поступањем матичне службе у време смрти оставиоца, омогућило би се тада надлежном оставинском суду да, на основу упућеног документа, сам утврди, позивањем наследника, шта чини заоставштину оставиоца и донесе решење.

Управи је упућена препорука да притужиљи, преко њеног пуномоћника, изда препис смртовнице за пок.М.Р. који је умро у Нишу 01.02.2004.год., а по издатом изводу из МК умрлих.

Управа је поступила по препоруци.

Пример:

У раду Центра за социјални рад утврђен је пропуст у раду услед недостављања решења којима је одлучивано о праву А.А. из Ниша на додатак за помоћ и негу другог лица, обуставе исплате по признатом праву и недоношења решења о престанку права, као и услед признавања овог права, по истом захтеву, истовремено и његовом оцу А.С. из Ниша.

Поступак за остваривање права за додатак за помоћ и негу другог лица, поднео је у име А.А. његов отац А.С. 29.09.2006.год. По том захтеву признато је право и А.А. са основом, и А.С. без основа. Доношењем ових решења обрађивач предмета учинио је пропуст јер је омогућена двострука исплата овог права. А.С. није извршио пријаву примања која му не припадају. Ни за једно решење не постоји доказ о уручењу. Током јула 2011.год. уочен је пропуст у дуплој исплати на име сина и оца/законског заступника, и обавештена је служба Министарства за рад и социјална питања о обустави исплате и једном и другом кориснику, до намирења неправилно уплаћених средстава. Нема доказа на који начин је Миниостарство добило обавештење о обустави исплате и разлозима за исту. Странке су усмено

обавештене о обустави исплате, а Центар није донео решење о престанку неосновано признатог права А.С.

Заштитник грађана упутио је препоруку да Центар изврши доставу решења бр.13044 од 20.03.2008.год. законском заступнику А.А.; да донесе одлуку о престанку права на новчану накнаду или обустави исплате по основу ТНП А.С., које му је признато решењем од 03.10.2006.год., са образложеним разлозима о престанку/обустави права, периоду у коме је неправилно примао надокнаду, висини износа који је по основу решења примио, као и налогом да у одређеном року изврши повраћај средстава; настави са исплатом ТНП А.А. по оствареном праву из решења од 12.10.2006.год., уз надокнаду неуплаћених износа од момента обуставе, што ако не учини, да одмах донесе образложену одлуку о престанку права, са поуком о правном леку. Такође је предложио мере које Центар треба да предузме да се овакви пропусти надаље не дешавају.

Центар за социјални рад поступио је по препоруци.

Пример:

На основу притужбе С.П. из Ниша заштитник грађана је утврдио да је програмима за уређење градског грађевинског земљишта за период 2006. - 2011.год. предвиђена израда потпорног зида у Нишу, ул.Милоша Црњанског бр.14, што је регулисано и финансијским планом Скупштине Града за 2011.год., да је израђен пројекат и прибављена дозвола за градњу 10.12.2010.год., потписан уговор са извођачем радова, да је по обавештењу Дирекције за изградњу да ће се са радовима започети марта 2011.год. и да треба да уклони постављену металну ограду, металне стубове и капију са својих парцела, притужила то и учинила. До подношења притужбе изградња потпорног зида није извршена, уз образложење да је уговор са извођачем радова закључен још 2007.год., да је децембра 2010.год. позван да отпочне са радовима, што је одбио, с обзиром да је због протекла времена дошло до промена цена, након чега је, по измени Програма изградње од стране Скупштине Града 14.07.2011.год. и добијене сагласности од Управе за финансије, директор Дирекције донео одлуку о покретању отвореног поступка за изградњу потпорног зида августа 2011.год., а затим и решење о обустављању отвореног поступка јавне набавке услед престанка потребе наручиоца за истом. На наведени начин, притужила је онемогућена у приступу својој парцели и започетом објекту по грађевинској дозволи, јер је испод нивоа улице више од 2м, нити има било какав прилаз сем преко парцела суседа.

Упућена је препорука да Дирекција за изградњу Града Ниша одмах приступи уклањању пропуста тако што ће предузети све мере за изградњу потпорног зида у ул. Милоша Црњанског бр.14, на Кп.6975/308 и кп.6975/16 КО Ниш-Бубањ, а у складу са програмима за уређење градског грађевинског земљишта за период 2006-2011, пројектом, дозволом за градњу и уговором са извођачем радова.

Дирекција је одговорила да није у законској могућности да одмах, односно у току текуће буџетске године, приступи изградњи потпорног зида, односно поново покрене поступак набавке предметних радова и да је то могуће учинити у буџетској 2012 години.

Пример:

Управи градске општине Палилула упућена је препорука да о праву притужиле М.В., по захтеву бр.02-555/2008 од 07.07.2008.год. и 20.08.2010.год., одлучи без одлагања, мериторном одлуком.

Притужила је 2008.год. претрпела штету на својој имовини, која је узрокована пожаром већих размера, након чега се по напред наведеним захтевима обраћала Управи ГО Палилула за једнократну новчану помоћ, а у складу са Одлуком ове ГО.

По захтеву је добила обавештење 2009.год. да нису предвиђена средства у буџету за те намене, па се она затим обратила захтевом за мањи износ, међутим није добила никакву одлуку.

Управа ГО Палилула није оспорила основаност захтева притужиле за овај вид помоћи, али због недостатка средстава у буџету није дошло до исплате. Предложили су подношење новог захтева.

Захтев за једнократну новчану помоћ представља управну ствар, која се решава применом ЗУП-у, тако што се доноси мериторна одлука о праву подносиоца, на коју би подносилац имао могућност да улагањем правног лека заштити своја права, па је предлог управе за подношење новог захтева непримерен.

Управа градске општине Палилула поступила је по препоруци и донела решење о признавању права на једнократну новчану помоћ у одређеном износу.

Пример:

Управа за имовину и инспекцијске послове није поступила по сопственим решењима бр.356/211-2095/94-11 од 15.11.1994.год. и бр. 356/1-509/02-10 од 03.12.2002.год. и није уклонила нелегално изграђене објекте инвеститора, сада пок.Р.М. чији је правни следбеник син Р.Љ., на кп.8371/5 и 8351/1 КО Ниш Теле Кула, чиме су притужиоци онемогућени да правовремено остваре права у домену имовинских односа. По поднетом захтеву инвеститора, без икаквог основа и образложене одлуке, одложено је извршење.

Препорука се односи на управу у смислу уклањања нелегално изграђених објеката у најхитнијем термину који омогућава предузимање свих радњи и обезбеђење свих мера за реализацију истог.

Препорука је у другом делу упућена и начелнику, да размотри степен појединачне одговорности запослених који су ангажовани на овом предмету за утврђене пропусте, спроведе поступак и предузме потребне мере, укључујући адекватне законске санкције које одговарају тежини пропуста и да о томе обавести заштитника грађана у остављеном року.

У конкретном поступку по притужби утврђено је да по захтевима притужилаца није донета одлука у управном поступку у периоду од 25 година. Од инвеститора нелегално изграђених објеката, у корист Општине Ниш, изузете су парцеле пре двадесет година, а по правноснажним решењима о изузимању Управа није извршила промену власништва/корисништва у јавним књигама са претходног власника на Град Ниш. Грађевинска инспекција донела је решења о рушењу, која по правноснажности нису извршена 16 и 10 година.

Заштитник грађана је уназад две године указивао на наведене пропусте препорукама, предлозима, тражењем информација, обавештавањем начелника.

Уклањање објеката у конкретном случају заказивано је 8 пута у периоду од 2002.год. до 2011.год. и увек је одлагано непосредно пре заказаног термина или на сам дан када је извршење одређено. Разлози, којима је правдано овакво поступање су неприхватљиви: одбијање предузећа да приступи извршењу, обећање инвеститора да ће сам извршити уклањање, подношење захтева инвеститора за одлагање извршења, подношење захтева инвеститора за легализацију(и поред одбијајуће одлуке надлежне управе о његовом захтеву за легализацију по новом закону о планирању и изградњи-о чему је заштитник грађана претходно обавестио Одсек за уклањање), позивање инвеститора на власништво на парцелама(с обзиром да промена власништва није извршена са његовог претходника на град Ниш).

Из напред утврђеног несумњиво је утврђен неразумни рок у поступању-непоступању, пасиван однос запослених који су задужени предметом према овлашћењима, при чему они нису ни упознати са списима предмета и њиховом садржином, што је поговорило манипулисању и злоупотребама инвеститора, а

онемогућило притужиоце, да по важећим законским прописима пре двадесет година, у моменту подношења захтева, остваре позитивне одлуке.

На препоруку је управа доставила информацију са истим образложењима статуса предмета, правдајући дугогодишње непоступање тиме да је предмет архивиран 2002.год. иако неокончан, да је од 2007.год. поново утврђиван статус земљишта-парцела на коме су објекти, као и да једно од решења о изузимању земљишта из 1990.год., које је по закључку надлежне управе постало правноснажно и извршно 2001.год., и које се као оригинал налази у списима предмета, нема клаузулу правноснажности иако иста постоји на решењу које поседује притужиља. Уколико су испуњени услови, биће донет закључак о оправноснажењу, након чега ће решење бити послато на провођење.

Начелник није доставио одговор о поступању по делу препоруке која се односила на њега.

По обавештењу управе објекти су уклоњени 19.09.2011.год. и 20.09.2011.год.

Притужиља је обавестила овај орган да је након 25 година управа одлучила о њеном захтеву и њеног оца и да су исти одбијени, с образложењем да су се у међувремену, од њиховог подношења, више пута мењали законски прописи и актуелни закон конкретну ситуацију не предвиђа и поступак регулише на сасвим други начин. Упутили су их на нове захтеве, који подразумевају веће новчане издатке и прибављање нове документације., с тим што су их усмено обавестили да би исход тих захтева био неизван.

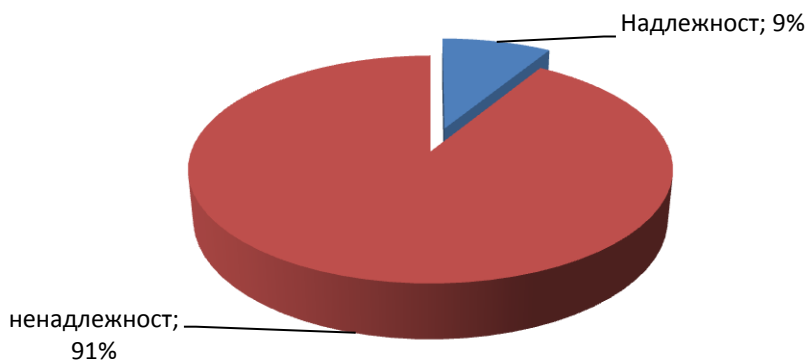
Притужиоци су јануара 2011.год. поднели Уставном суду жалбу.

Решење проблема било би у следећем: да притужиоци поднесу нове захтеве по важећим прописима, али да надлежна управа (која је учинила пропуст), тј. Град Ниш, снесе трошкове прибављања документације и израде урбанистичког пројекта у њихово име.

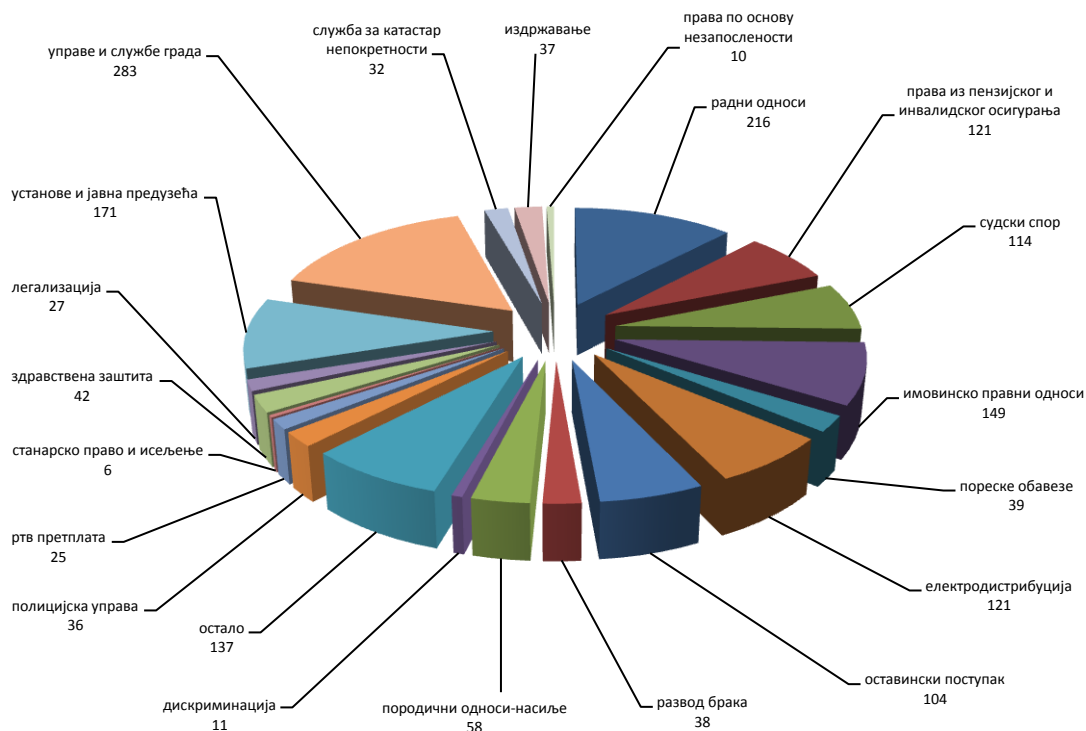
VI – Саветодавно-правна помоћ

Усмених обраћања у извештајном периоду, непосредним доласком у канцеларију и путем телефона, као и електронском поштом, обратило се (2684) грађана, што је у просеку (11) дневно. Улога овог органа, по основу наведених обраћања била је у превентивном деловању, упућивање на надлежне органе и начине обраћања и поступања, у посредовању, давању савета и мишљења.

У оквиру усмених обраћања и путем електронске поште овај орган је, по својим овлашћењима, био надлежан у 8,72% случајева (234), а ненадлежан у 91,28% случајева (2450).

У великом броју обраћања се односе на: повреду права из радног односа (216), остваривање права на пензију (121), остваривање права по основу незапослености (10), судски спор (114), оставински поступак (104), имовинско-правне односе (149), дискриминацију (11), развод брака (38), породичне односе, насиље (58), издржавање (37), поверу деце (11), пореске обавезе (39), Електродистрибуцију (121), на повреду права пред Службом за катастар непокретности (32), Полицијску управу (36), наплату РТВ претплате (25), станарско право и иселјење (5), здравствену заштиту (42), легализацију (27), рад установа и јавних предузећа (171), рад управа и служби Града (283), неадекватно чување домаћих животиња (1) и друго (137).

Повреде права из радног односа највише чине приватни послодавци, који нису у надлежности заштитника грађана, већ подлежу контроли инспекцијских служби и судских инстанци. Злоупотребе се односе на: незакључивање уговора о раду, непријављивање радног односа надлежним фондовима и неплаћање законом предвиђених доприноса, приморавање на потписивање бланко изјава о раскиду радног односа, о одрицању од неисплаћених накнада, отпремнине, прековременом раду, оспоравању коришћења годишњег одмора, задржавању радних књижица. То је случај и у поступцима приватизације, када се радници, за остваривање права на новчана давања по основу социјалног програма и друге бенефиције, условљавају повлачењем тужби пред судом и одрицањем од накнаде по извршним судским пресудама. Њима се унапред нуде споразуми такве садржине на потписивање. Грађани се упућују на инспекцијске службе и судске поступке, који су такође неефикасни и без адекватног механизма за спречавање повреда закона и њихових последица.

Пред Фондом ПИО и даље је проблем дугих поступака за остваривање права на пензију и повезивање пензијског стажа, поготову где је постојало радно

ангажовање у некој од бивших република-где се пензије примају у умањеним износима по привременим решењима. Пред овим органом већи број грађана је указивао на проблем пријаве осигурања по основу бављења пољопривредном делатношћу, посебно грађанки, као чланова породичног домаћинства. Ове грађанке су, крајем осамдесетих, без да су о томе обавештене, на основу спискова месних заједница, пријављене на осигурање по наведеном основу, годинама је текло њихово задуживање плаћањем доприноса, а преко носиоца домаћинства/власника непокретности, иако су многе, у међувремену, биле осигураване и по другим основама (радни однос сопствени или супружника, незапосленост...). При томе није утврђивано да ли се оне заиста баве пољопривредном делатношћу и на којој површини непокретности. Упућиване су на подношење захтева за престанак овог основа осигурања и преиспитивање истог за претходни период, с обзиром на непримерену висину задужења којим се терете. У већем броју случајева другостепени орган укидао је одбијајућа решења првостепеног органа по овим захтевима, са конкретним налозима за поступање.

Већи број грађана обратио се током извештајног периода у вези злоупотребе уговора о раду закључених по пројекту, прва шанса, између њих, Националне службе запошљавања и приватних послодаваца, а у смислу што им приватни послодавци нису донели решење о радном ангажовању, у складу са уговором, или га нису на прописан начин уручивали запосленом, што су им пре истека уговореног рока отказивали уговор без доношења и уручења образложеног решења о разлозима. Национална служба запошљавања није успоставила механизам контроле реализације ових уговора, поштовања преузетих обавеза од стране послодаваца, као и законом прописане процедуре у поступку радсида радног односа, већ је уважавала неадекватна обавештења послодаваца о престанку ангажовања радника. Изостаје њихова реакција чак и код указивања запосленог на конкретну злоупотребу.

Код судских поступака и даље је актуелни проблем дужина трајања, неосновано одлагање рочишта, неуредне доставе, неажурне израде одлука, неодлучивање по уложеним правним средствима у дужем временском периоду, немогућност извршења судских пресуда.

Много је израженије незадовољство грађана тешком материјалном ситуацијом, незапосленошћу и неизвесношћу за запошљавање, неадекватном здравственом заштитом, немогућношћу да одговоре обавезама које проистичу из пружених услуга јавних предузећа-рачуна за струју, воду, грејање, а из разлога што су приморани на егзистенцијалне приоритете сопствене и блиских чланова породице. Оваква материјална ситуација за њих је ограничавајући фактор у заштити права кроз судске поступке и ангажовањем адвоката. У том смислу су све већа али и нереална очекивања од овог органа за решавање наведених проблема. Како при градским општинама постоје службе правне помоћи, које су при ГО Палилула, ГО Медиана, ГО Нишка Бања добро организоване, а при ГО Црвени Крст и ГО Пантелеј нису, грађани су, за сачињавање писмена и евентуално заступање, упућивани на ове службе.

VII- Сарадња са органима управе, јавним предузећима и установама

Број притужби и круг органа, предузећа и служби на које се односе, већи је за преко 50% од претходног извештајног периода (током 2010.год.- 172, а у 2011.год.- 279.), а такође и број усмених обраћања (у 2010.год. - 2029, а у 2011.год.- 2684).

У спроведеним поступцима по притужбама овај орган је утврдио да су основане 109, а неосноване 84. Код основаних притужби, органу управе, јавном предузећу и установи, упућиван је предлог, мишљење и препорука овог органа, за отклањање пропуста и предузимање мера да се они даље не дешавају. По упућеним препорукама, мишљењима, иницијативама и предлозима, исте су уважене у 19 случајева, у једном случају није поступљено, док је у једном поступљено само делимично. У 16 је отклоњен пропуст у току поступка, након тражења информације.

Углавном је поступано по препорукама, мишљењима и предлозима који се тичу: статусних питања грађана - имовинске природе, одлучивања о захтевима грађана, издавања личних докумената, одлучивања о уклањању нелегално изграђених објеката, одлучивања по захтеву за легализацију, отклањања процедуралних недостатака.

Није поступано у погледу: реализације решења о уклањању нелегално изграђених објеката, извођења радова на саобраћајницама и објектима предвиђених одлукама и плановима Скупштине града и сл.

Занемарљив је број ургенција за доставу информација и доказа, поштовани су дати рокови. Највише притужби било је на Управу за грађанска стања и опште послове - матична служба, Управу за имовину и инспекцијске послове, Управу за планирање и изградњу, Управу за финансије, изворне приходе локалне самоуправе и јавне набавке, Дирекцију за изградњу града Ниша, ЈП Горица, ЈКП Наиссус, ЈКП Градска топлана, Центар за социјални рад.

У овом извештајном периоду заштитник грађана није посебно обавештавао Скупштину Града о непоступању управа, предузећа и служби по препорукама, а што чини конкретним извештајем. Коришћена су овлашћења да се начелници управа и директори предузећа и установа обавештавају о непоступању, са предлогом да се, у односу на запослене/обрађиваче предмета, предузму мере упозорења и санкције у складу са законом. То је учињено: у односу на начелника Управе за имовину и инспекцијске послове и директора ЈП Наиссус (који нису доставили повратну информацију о предузетим мерама) и у односу на директора Центра за социјални рад (који је доставио информацију и доказе о предузетим мерама).

Посебно је коректан и одговоран однос према заштитнику грађана од стране Управе за грађанска стања и опште послове, која је уважила све препоруке и мишљења овог органа и отклањала пропусте, али и Управе за финансије, изворне приходе локалне самоуправе и јавне набавке, која је подржала иницијативу овог органа за измену Одлуке о локалним комуналним таксама.

VIII- Сарадња са другим независним државним органима, институцијама и телима

Заштитник грађана сарађивао је са локалним заштитницима грађана на територији РС, у смислу размене искустава, поступања по замолницама и учествовања на округлим столовима и скуповима, а посебно са заштитником грађана Суботица, Краљево и Врање.

Настављена је добра сарадња са локалним медијима кроз гостовања у емисијама (НТВ- 15, ТВ5 - 4, Беллами - 3, Зона - 3, Коперникус - 3) и објављивање чланака у Народним новинама - 5, Вечерњим новостима - 1, што је од значаја за упознавање грађана са овлашћењима и улогом овог органа, са проблемима поводом којих се грађани највише обраћају, са правима која имају, могућностима да их остваре и заштите, са пропустима по основу којих се јављају, као и за упознавање на кога се највише односе притужбе и како органи, предузећа и службе поступају према препорукама заштитника грађана.

Било је и доста тематских емисија, поводом којих су се грађани у великом броју обраћали и медијима и заштитнику грађана, са могућношћу непосредног укључења грађана и постављања питања.

Заштитник грађана укључио се у активности невладиних организација на нивоу РС и Града Ниша, који су учешће овог органа и његову подршку сматрали важним за реализацију истих, присуствовао скуповима, подстицао рад истих у конкретним настојањима унапређења и заштите људских права, подржавао их у иницијативама за измену и допуну градских одлука које се тичу права грађана.

Заштитник грађана присуствовао је и учествовао кроз дискусије и излагања:

- Округлом столу „Положај Ромкиња у Нишу од 2005-2010год.“ у организацији Удружења Ромкиња „Освит“;
- Састанку са темом „Локална самоуправа и национални савети националних мањина“ у организацији Министарства за људска и мањинска права;
- Састанку на тему Учесће и развој младих, у организацији Канцеларије за европске послове;
- Јавном слушању „Сарадња Одбора за представке и предлоге Народне скупштине са комисијама, тј. радним телима локалне самоуправе која се баве овом тематиком“;
- Саветовању „Заштита права из области рада“ у организацији издавачког предузећа Глосаријум;
- Трибини на тему Мобинг у организацији Комисије за родну равноправност и једнаке могућности;
- Раду фокус групе на истраживању појаве дечјег просјачења у РС, у оквиру пројекта „Превенција експлоатације деце у Југоисточној Европи“, а у организацији Заштитника грађана РС;
- Конференцији „Јачање дијалога између организације цивилног друштва Србије и ЕУ“, у организацији Друштва за развој деце и младих-Отворени клуб;
- Округлом столу на тему „Свратиште је део мог града-за свратиште у буџетима локалних самоуправа“;

- Састанку са темом „Доступност образовног система“ у организацији Локалног тима за унапређивање образовања рома;
- Трибини „Лакше до права“ Центра за самостални живот особа са ионвалдитетом Ниша;
- Упознавању грађана са институцијом локалног омбудсмана, у оквиру недеље демократије, у организацији Центра локалне демократије ЛДА;
- Седницама Савета за рад особама са ионвалдитетом градоначелника града Ниша;
- Семинару „Заштита од дискриминације у Србији: поступак пред Повереником за заштиту равноправности“ у организацији Повереника за заштиту равноправности;
- Конференцији о бранитељима људских права, у организацији ОЕБСА;
- Семинару „Заштита права грађана у региону“, у организацији заштитника грађана града Врања;
- Округлом столу „Унапређење и развој услуга за жртве сексуалног и родно заснованог насиља, СОС линије на језицима мањина“, у организацији Удружења Ромкиња „Освит“.

IX- Нормативна делатност и иницијативе

У складу са овлашћењима Заштитник грађана је предлагао доношење, измену и допуну одлука које доноси Скупштина града, и упућивао иницијативе за унапређивање и заштиту права грађана Градском већу и његовим телима.

На основу обраћања група грађана угрожених посебном ситуацијом овај орган је упутио:

1)-Иницијативу Радном тиму за активности решавања стамбеног проблема мештана села Мрамор и Крушце, чије су куће угрожене клизиштем, за сагледавање актуелне ситуације поводом наведеног клизишта и предузимање мера у циљу:

утврђивања постојећег стања на терену, броја и статуса оштећених објеката, социјалног статуса власника оштећених објеката;

преиспитивања критеријума за остваривање права и повластица ове категорије грађана и контроле наменског коришћења остварених права;

буџетског сагледавања будућих активности у оквиру могућности локалне самоуправе;

ангажовања код надлежних Министарстава и Владе РС за изградњу колективног објекта становања у складу са начелима заштите које регулише Закон о ванредним ситуацијама.

2)-Мишљење Градском већу, ЈП Градска стамбена агенција, Управи за дечју, социјалну и примарну здравствену заштиту, Центру за социјални рад, Градској општини Палилула и Поверенику за избегла и расељена лица, за превазилажење постојећег проблема избеглих лица која живе у насељу Паси Пољана, везано за њихов стамбени статус, стамбено збрињавање, тужби за заостала дуговања по основу закуподавних уговора, захтева за иселење због неиспуњења уговора, са предлогом мера које сваки субјект треба да предузме у оквиру својих овлашћења.

3)-Иницијативу Управама свих градских општина да у складу са својим Одлукама о држању и заштити домаћих и егзотичних животиња предузму мере за ангажовање трећег лица у циљу уклањања животиња које се држе супротно

прописаним условима, да о налозима за уклањање животиња комунална инспекција редовно обавештава и ветеринарску инспекцију, да градске општине Комуналној полицији доставе обавештење о јавним површинама које су одређене за слободно кретање животиња, у циљу поступања по овлашћењима из своје надлежности.

4)- Иницијативу за доношење Одлуке о изменама и допунама одлуке о правима из области социјалне заштите на територији града Ниша, а у складу са новим Законом о социјалној заштити, у смислу увођења услуге „свратиште„ за децу и младе који живе или раде на улици и добровољно затраже или пристану на услугу, с тим да се ова услуга обезбеђује јавном набавком и да се у целости финансира из буџета Града.

5)- Иницијативу за измену Одлуке о локалним комуналним таксама у делу Тарифе локалних комуналних такси-тарифни број 10, тако што ће се смањити износи накнаде за коришћење слободних површина за кампове, циркусе, луна-паркове и друге објекте привременог коришћења, по квм коришћеног простора у дневном износу и према зонама, на износе који би: били у складу са реалним могућностима и платежном моћи грађана обухваћених овом обавезом, штитили њихов интерес у неповољном пословном амбијенту и омогућили им равноправни третман са осталим обвезницима у смислу плаћања накнаде сразмерно њиховој економској снази у оквиру делатности којом се баве.

Х - Просторна опремљеност и запослени

Стање у просторној опремљености и броју запослених је непромењено.

Поред Заштитника грађана у овом органу запошљена су још три лица: виши стручни сарадник - дипломирани правник, сарадник - виша школска спрема - информатичар и референт – администратор са средњом школском спремом.

Простор у коме Заштитник грађана обавља делатност налази се у пословном центру „Амбасадор“ на трећем спрату. Састоји се од једне канцеларије површине 45квм, која је кнауфом преграђена на две просторије. У једној просторији су сарадник и референт, а другу деле Заштитник грађана и стручни сарадник, што је неадекватно и непримерено функцији и значају овлашћења која овај орган има.

Наведени простор је теже доступан старијим грађанима и инвалидима, лифт често није у функцији.

Промена је у томе што је на улазу дела зграде са канцеларијом овог органа постављена табла са означањем, а такође је постављен и клима уређај, што је у претходном периоду недостајало.

Заштитник грађана и даље сматра да Град треба да обезбеди адекватан простор за рад овог органа, који ће бити приступачан највећем броју грађана и омогућити квалитетнији рад на заштити права грађана, контроли управе и сарадњи са другим органима, организацијама и институцијама. Поготову што је и то један од показатеља односа локалне самоуправе према овом органу.

С обзиром на истакнуте показатеље, на знатно повећани број обраћања грађана и притужби, као и на повећане активности у свим доменама, што се очекује и у наредном периоду, да би на адекватан и што квалитетнији начин одговорио својим овлашћењима, потпуно је оправдано канцеларију заштитника грађана кадровски ојачати постављењем заменика, и у том правцу надаље вршити буџетско планирање.

XI - Утрошак финансијских средстава

Финансијским планом за 2011.год. за Заштитника грађана предвиђено је 3.748.000,00 динара, а утрошено 3.669.128,61 динара, што је 97,89%. За плате, додатке и накнаде запослених предвиђено је 2.918.000,00 динара, а утрошено 2.917.043,98 динара, за социјалне доприносе на терет послодавца 523.000,00 динара, а утрошено 522.150,86 динара, за накнаде у природи 80.000,00 динара, а утрошено 73.480,00 динара, за социјална давања запосленима 39.000,00 динара - није утрошено ништа, за трошкове путовања 68.000,00 динара, а утрошено 61.929,77 динара и за услуге по уговору предвиђено је 120.000,00 динара, а утрошено 94.524,00 динара.

Средства предвиђена буџетом искоришћена су за финансирање редовне делатности у складу са финансијским планом и веома су скромна.

XII - Предлози Скупштини у циљу побољшања положаја грађана у односу на органе управе

Не постоје битна одступања у уоченим пропустима, мањкавостима и недостацима у раду органа управе, јавних предузећа и служби, а везано за примену-непримену постојећих прописа, за поштовање прописаних процедура, за однос према сопственим овлашћењима и грађанима, па заштитник грађана, уз допуну, остаје при предлозима који за циљ имају остваривање и заштиту права грађана, односно људских слобода и права.

Скупштина Града треба да:

- код доношења, измена и допуна постојећих прописа, инсистира на механизмима за њихово остваривање у пракси;
- позове органе управе, јавна предузећа и установе да сарађују са заштитником грађана и спроводе препоруке, мишљења и ставове овог независног органа;
- појача одговорност за пропусте у раду органа управе, функционера и службеника;
- унапређује доступност свих органа и јавних служби локалне самоуправе грађанима, без дискриминације по било ком основу;
- се залаже за потпуно остваривање права и престанак дискриминације особа са инвалидитетом, као и припадника мањинских група, са предузимањем мера за њихово повећано учешће у јавном, политичком и културном животу, посебно у области образовања, запошљавања и здравствене заштите;
- промовише и поштује примену законске регулативе у погледу израде ГУП-ова и осталих регулационих планова, издавања грађевинских дозвола, како би се у највећој могућој мери уклониле архитектонске баријере и омогућило равноправно, једноставно коришћење јавних објеката инвалидним лицима, уз мање физичке напоре и довољно простора за приступ, руковање и коришћење;
- подстиче доношење локалних планова за децу, који ће регулисати сарадњу јединица локалне самоуправе, њених тела, органа и установа, у циљу остваривања и заштите права детета, посебно из социјално угрожених породица, са предвиђањима већих буџетских средстава по овом основу у наредном периоду и са увођењем нових услуга и њиховог финансирања;

- ради на помоћи инвалидној деци и њиховим породицама у лакшој доступност помагалима и неопходним третманима;
- на локалном нивоу унапређује права националних мањина, посебно у области образовања, становања, здравља, очувања културног идентитета, информисања, учешћа у политичком и јавном животу;
- ради на привођењу намени Генералног и осталих урбанистичких планова у роковима, а код израде и усвајања нових сагледавати јавни интерес уз свеобухватну оцену потреба и могућности за реализацију истих и са максималним уважавањем приватног интереса, кроз ефикасно регулисање статуса непокретности грађана;
- буџетом предвиди већи износ новчаних средстава за исплату изузете/експроприсане непокретности, у циљу ефикаснијег окончања поступака и реализације планираних активности у погледу привођења намени;
- учини доступнијим учешће грађана у јавној расправи код доношења Генералног и осталих урбанистичких планова, позивима и наглашавањем путем јавних медија када и где могу извршити увид и дати примедбе;
- учини доступним решења о порезу на имовину грађана у смислу израде и достављања грађанима почетком године, редовно и благовремено, ради упознавања са висином дуговања по овом основу, при чему она треба да садрже и заостала дуговања из претходног периода по основу главног дуга и камате, а не само обавезу за текућу годину;
- предузме све мере за обезбеђење услова за благовремено извршење правноснажних решења органа управе, посебно решења о принудном уклањању нелегално изграђених објеката;
- врши већа планирања и издвајања у буџету, и редовнију исплату признатих права, уз сагледавање потреба посебно угрожених категорија грађана у оквиру социјалне заштите;
- предвиди у буџету и употреби средства за уклањање постојећих архитектонских баријера и постављења рампи, с обзиром да у претходном периоду предвиђена средства нису заиста издвојена и искоришћена за ову намену;
- да се стара о поштовању рокова изградње и уређења међублоковског простора, саобраћајница и осталих објеката, који се обављају по утврђеним плановима и програмима;
- да ради на реализацији Одлуке о условима и начину снабдевања топлотном енергијом у делу који се односи на уградњу уређаја/мерача за утврђивање сопствене потрошње топлотне енергије и уређаја за регулацију испоручене топлотне енергије, у року предвиђеном Одлуком (с обзиром на већи број притужби грађана које се односе на захтеве за искључење са топлотне енергије);
- кадровски (високошколским кадром) и технички/опремом ојача неке управе, посебно Управу за имовину и инспекцијске послове и Управу за грађанска стања и опште послове у циљу квалитетнијег, стручнијег и ефикаснијег обављања послова.
- размотри могућност установљивања регионалног заштитника грађана, који би вршио овлашћења и за општине које гравитирају Граду Нишу (Сврљиг, Дољевац, Алексинац, Гаџин Хан....), кроз доношење одлуке и сачињавање спорузма о томе.

З а к љ у ч а к

Скупштина је дужна да реагује на подношење извештаја заштитника грађана. На тај начин признаје кредибилитет и ауторитет установе. Она не гласа о извештајима заштитника грађана, односно не усваја га или одбија, већ се након представљања расправља о наводима из извештаја и, ако је потребно, доносе одговарајући закључци или други акти из надлежности скупштине, који могу да допринесу реализацији предлога и препорука овог органа.

Заштитник грађана предлаже да поводом конкретног извештаја Скупштина Града Ниша донесе Закључке о редовном годишњем извештају заштитника грађана за 2011.год., који ће бити објављени у Службеном листу Града Ниша,и којим:

-оцењује да је заштитник грађана својим извештајем целовито представио стање људских и мањинских права у Граду и квалитет остваривања права грађана пред органима управе, указујући на потребне промене у раду јавног сектора у целини, које би унапредиле њихово остваривање и заштиту, као и да је целовито приказао активности овог органа у извршавању законских надлежности;

-констатује да је дужност свих управних органа Града, јавних предузећа и установа које оснива Град, као носилаца јавних овлашћења, да, у вршењу својих надлежности поштују препоруке заштитника грађана у циљу остваривања и заштите људских и мањинских права и слобода, као и да поступају у складу са начелима добре управе;

-констатује да ће, у остваривању своје контролне функције, пратити рад органа управе и носилаца јавних овлашћења са становишта поштовања препорука заштитника грађана, и у складу са својим надлежностима доприносити остваривању и заштити људских и мањинских права и слобода.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Добрила Здравковић